

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Compendium Totius Tractatus De S. Matrimonij
Sacramento R. P. Thomæ Sanches E Soc. Iesv**

Sánchez, Tomás

Coloniæ Agrippinæ, 1624

E.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41559

Episcopus.

1 **E**piscopus potest in sua diœcesi, quod potest Pontifex in toto orbe, nisi specialiter reseruetur. Vnde non potest dispensare in sponsalibus, *l. 1. disp. 51. n. 3.* Nec in impedimento, cuius est obtrita dispensatio bonâ fide, & in separatione datur magnū scâdolum, sed tantum dissimulare, *l. 2. disp. 38. nu. 12.*

2 Episcopus potest dispensare, quando delictum est deductum ad forum contētiosum, & falsâ informatione, aut probatione, aut probationis defectu reus absolutus est. Concil. enim intelligitur quando illa deductio habuit effectum, *lib. 2. disp. 37. nu. 12.*

3 Episcopus potest dispensare in impedimentis matrimonium dirimentibus post matrimonium contractum in casu magnæ necessitatis, quando impedimentum est occultum matrimonium publicum; & est scandalum in separatione, & difficilis aditus ad Pontificem propter inopiam, interueniente bonâ fide, & tem ex parte vnius contrahentis, quâuis sollicitudines neglectæ sint, aut relictæ ex Ordinarij dispensatione; & sint diuites, existente Româ longissimâ, & instante periculo incontinentiæ, licet sint duo impedimenta occulta. Secus dicendum, quando in his omnibus casibus est facilis recursus ad Nuntium Apostolicū habentem potestatem ad dispensandum, *lib. 2. disp. 40. nu. 2. vsque ad 8.*

4 Episcopus potest aliquando dispensare in impedimento matrimonij dirimenti, antequam matrimonium contrahatur, quando urgentissima necessitas id postulat, v.g. si accedat mulier manè factura, & reperiat impedimentum dirimens, cuius detectio magnā infamiam, notabilemque produceret; & sunt omnia iam parata ad nuptias vespere celebrandas, & tentatis omnibus medijs nulla datur evadendi via, sed orietur suscipio vehemens alicuius criminis detecti in confessione, si foramina se absteineat à nuptijs, aut differat, dum obtinetur Pontificis dispensatio. Medium tamen, quod potest dari ad desistendum ab illo contractu matrimonij absque infamia, est votum foeminam castitatem ad tempus, v.g. per mensem, consulente confessario, & dicere cōsanguineis, se vouisse castitatem, iussuq; sibi esse à confessario, vt à nuptijs absteineat, donec impetretur dispensatio, non explicando votum fuisse ad tempus. Et si non sufficiet, tūc Episcopus potest dispensare in impedimento, *lib. 2. disp. 40. nu. 7.*

5 Episcopi potestas ad dispensandū in impedimentis occultis, est solum in foro interiori. Dicitur autem occultum, quando publice non constat, nec facile constare potest, periculumque non est, vt in foro externo detegatur, *lib. 2. disp. 40. nu. 10. §. II.* Item potest delegare hanc potestatem, quamuis ex privilegio competat dignitati; nisi sit momenti,

vt conferre beneficia, *lib. 2. disp. 40. à nu. 13.* vñ que ad 17. Idem dicendum de omnibus casibus, qui solum ratione necessitatis competunt. *ibid.*

6. Episcopus potest dispensare in lege Pontificia, vel Concil. in casu vrgentis necessitatis, non patente aditu ad Pontificem, *li. 2. disp. 40. nu. 3.*

7. Episcopus potest dispensare in voto castitatis ad contrahendum matrimonium, vrgente magnâ necessitate, quando non potest consuli Pontifex, & adest periculum incontinentiæ in mora, &c. *lib. 2. disp. 40. nu. 7.*

8. Episcopus non tenetur alere clericum, quem bonâ fide absque vero patrimonio initiavit, vel quando postea casu perijt, *lib. 6. disp. 32. nu. 7. & 8.*

9. Episcopatus non dirimit matrimonium iure naturali, nec diuino, sed solum Ecclesiastico, ratione voti castitatis annexi. Vnde Episcopus confirmatus, & nõdum promotus ad sacros ordines, potest transire ad nuptias. *lib. 7. di. 28. nu. 13.* Item castitas est annexa Episcopatu de iure Ecclesiastico, ratione ordinis sacri, *lib. 7. disp. 27. nu. 7.*

10. Episcopus non potest in sua diœcesi impedimenta matrimonij statuere, attentâ reformatione, *lib. 7. disp. 1. nu. 9.*

11. Episcopus non peccat, conferens ordines minores, aut primam tonsuram, nõ habenti intentionem vltterius ascendendi. Laude tamẽ dignus est ille, qui non vult conferre illos

pueris,

pueris, nisi ipsi adulti sint, aliàs eorum parentes iurent, bona intentione ascendendi postea ad ordines sacros, se velle ordines minores, aut primam tonsuram, *lib. 7. disput. 31. num. 18. & 19.*

12 Episcopus potest cogere exemptos impediētes reuocationem coniugis ex suo monasterio, sed non cum censuris, suspensione, vel interdicto, quando habeant tale priuilegium, *lib. 7. disp. 33. n. 21. 22. & 23.*

13 Vt coniugatus possit fieri Episcopus, sepe est necessaria professio vxoris in religione, & non sufficit esse vetulam, & cum castitatis voto in sæculo manere, *lib. 7. disp. 4. num. 1. 2. & 3.*

14 Episcopus, cum quo dispensatur, vt cōsecrationem differat, potest retinere beneficia, *lib. 8. disp. 1. nu. 24.*

15 Episcopus tanquam delegatus procedit, quando in Trid. vel alibi committitur aliquid ipsi tanquam Sedis Apostolicæ delegato; vel idem dicitur, auctoritate nostra dispensa, *lib. 8. disp. 2. nu. 10.*

Error.

1 Error differt ab ignorantia, quatenus desiderat semper aliquam præuiam cognitionē; ignorantia verò minimè. Sed vtrumque dirimit matrimonium, & non potest contingere error personę absque aliqua illius personę notitia ex visu, aut saltem auditu, & fama, *lib. 7. disp. 18. nu. 1. & 2.* Qui dirimit matrimonium

K 4

iure

iure naturæ, *nu.* 5, 11. & 12. Quamuis error sit concomitans, nec dans causam contractui, *nu.* 6. Et quamuis sit fatuus & crassus, *num.* 7. Et contrahens matrimonium non tenetur intentionem dirigere in personam præsentem, quæcumque illa sit, *nu.* 13. Et matrimonium contractum inter infideles cum errore personæ, est nullum, nec Ecclesia potest statuere, ne dirimat, *ibid. nu.* 14. & 15.

2 Error qualitatis, & fortunæ, non irritat matrimonium, potest tamen Pontifex iusta causa statuere, ut dirimat, *lib. 7. disp.* 18. *num.* 8. & 9.

3 Error qualitatis, seu dolus concomitans, siue antecedens, dans causam contractui, non irritat matrimonium, nisi qualitas apponatur per modum conditionis, & nisi qualitas redderet in errorem personæ; quod accidit, quando erratur circa qualitatem designantem certam personam. Tamen parochus assistens matrimonio, sciens dolum, quamuis non irritantem, manet suspensus triennio, *lib. 7. disp.* 18. à *num.* 17. usque ad 38. Item error nominis, si de corpore constat, non dirimit matrimonium, *ibid. nu.* 37.

6 Error, seu dolus antecedens contractum, est ille, qui causam dat contractui faciendæ; ita ut eo non existente, actus non fieret, atque ita efficit, ut actus sit inuoluntarius. Item error concomitans, siue incidens in contractum, est ille, qui non inducit ad volendum, sed ita

con-

concomitatur actum, vt eo non existente, actus fieret, *lib. 7. disp. 18. nu. 4.*

Excommunicatio.

1 Excommunicans non in scriptis, quando excommunicatio caret effectu, suspensus nō est, *lib. 1. disp. 2. nu. 5.*

2 Excommunicatio in religiosos solemnizantes matrimonium, non est correcta per Trid. & ita incurrunt illam per Clement. 1. de privilegijs, & suspensionem ad nutum Ordinatij per Trid. *Sess. 24. de matrim. lib. 3. disp. 48. num. 8.*

3 Excommunicatio lata in facientem, non comprehendit mandantem, consulentem, vel aliter consensum præstantem, nisi exprimat in canone faciente censuras, *lib. 3. disputat. 49. num. 2.*

4 Excommunicatio potest fieri absq; mentione, vbi præcessit mandatum sub excommunicationis pœna, *lib. 2. disp. 24. nu. 28. & lib. 9. disp. 32. nu. 13.*

5 Excommunicatio non ligat coniugem conscientium impedimenti, & ob id negatē debitum, *lib. 2. disp. 39. nu. 9.*

6 Parochus excommunicatus non toleratus, suspensus, vel irregularis validè assistit matrimonio, *l. 3. disp. 21. n. 1. 3. & 4. Et validè dat licentiam, num. 7. Nec peccat assistens, nu. 8. Licet sit interdictus administratione sacramentorum, & licet sit parochus mobilis ad nutum Episcopi, *ibid. num. 11. & 12.**

7 Excommunicans coniuges, potest ob vi-
ri pertinaciam interdicare vxori participatio-
nem cum illo, quoad humanum conuictum,
v.g. ne cum illo loquatur, nec mensa adsit, nō
tamen quoad debitum coniugale, *l. 9. d. 14. n. 7.*

8 Pœna excommunicationis, suspensionis,
& interdicti, cum sit priuatiua, non exigit sē-
tentiam iudicis, cum facilius incidatur in eam
sic, quæ vsu recepta & declarata est, vt nulli
indigeat sententia condemnanti, aut crimen
deklaranti, *lib. 9. disp. 30. nu. 2.*

9 Vxor potest communicare cum viro ex-
communicato, etiam participantes tam in di-
uinis, quam in humanis, nec refert, si tempore
ininitum matrimonij nouit, ipsam esse excommu-
nicatum, nisi excommunicatio sit lata in cau-
sa matrimonij, & vxor sit particeps cū viro ex-
communicato criminis, ob quod lata est excom-
municatio. Secus dicendum, quando fuit lata
separatis coniugijs per diuortium, non obsta-
te enim excommunicatione possunt reconciliari,
& communicare, *lib. 9. disput. 14. à num. 1.*
vsque ad 12.

10 Vxor nequit participare cum excommu-
nicatis, qui simul cum viro sunt, vt si vir cenet
cum excommunicato, non potest eidē mensa
accumbere. Cum illo tamen tenetur partici-
pare in omnibus sicut antea. Et quod dictū est
de vxore, eodem modo dicendum de viro, *l. 9.*
disp. 14. à n. 12. vsque ad 17.

11 Coniux excommunicatus non potest in
iudi-

iudicio agere, petens restitutionē coniugis, quo spoliatus fuit, *l. 9. disp. 14. nu. 23. & 24.*

12 Excommunicantur per Clement. vnicā de consanguinitate, incuntes matrimonium incestuosum in gradu consanguinitatis, vel affinitatis, constitutione canonica prohibito. Item moniales, vel religiosi contrahentes. Itē clerici constituti in sacris ordinibus. Secūs de consulentibus, mandantibus, auxiliū præstantibus, procuratore, & parochio. Et vt hæc excommunicatio incurratur, triplex cōditio petitur. 1. Vt contrahatur matrimonium, licet nō consummatum. Vnde non est locus excommunicationi per contractum sponsalium; nec per matrimonium absque parochio, dupliciq; teste. Nec quando quis fictē consensit, vel vnus consensit, & alter non. Nec impubes contrahens. Vel quando initur per metum in virum constantem cadentem. 2. Conditio est, vt contrahatur cum impedimento consanguinitatis, vel affinitatis in lege canonica interdicto, vel religionis, aut ordinis sacri. Vnde non datur locus excommunicationi per matrimonium cum infideli, vel cum cognata legali vel spirituali, vel cum impedimento publicæ honestatis, vel quocumque alio dirimenti. Secūs dicendum de contrahente in gradu lege diuina, vel naturali interdicto, vel de religioso Societatis Iesu, qui professionem solemnem non emisit, sed simplicia biennij vota non obtenta dispensatione. 3. Conditio

ditio est, vt scienter hoc matrimonium inea-
tur. Vnde excusat ab excommunicatione
quæcumque ignorantia, etiam crassa iuris, vel
facti, dummodo non sit affectata, etiã si post-
modum conscius perseveret in cohabitatione
& copula. Tamen ignorantia nunquam excu-
sat ipsos religiosos, moniales, & clericos con-
trahentes matrimonium, *l. 7. tota disp. 48.*

13. Excommunicatio non incurritur ob par-
ticipationem cum excommunicato in crimi-
ne criminoso post incursum excomunicatio-
nem, *lib. 7. tota disp. 48. nu. 3.*

14. Dispensans in votis reseruatis, excom-
municationem incurrit, nisi ex aliquo priuile-
gio possit, *l. 8. disp. 9. n. 1.* Tamẽ remigantes ad-
uersus Christianos metu mortis, non incur-
runt excommunicationem, *l. 9. disp. 31. n. 6.*

15. Curialis, vel scriptor, narrans in dispen-
satione falsum contra relationem partis non
incurrit excommunicationem, *lib. 8. disput. 18
num. 58.*

16. Excommunicatus sæpius celebrans nõ
debet in irregularitatis dispensatione explica-
re multiplicem celebrationem, *lib. 8. disp. 24.
num. 7.*

17. Excommunicatus maiori excommu-
nicatione validè contrahit matrimoniũ; pec-
cat tamen vnicum peccatum mortale. Idem si
sit ligatus minori excommunicatione. Tamẽ
nullam culpam committit contrahens cum
excommunicato, nisi denunciato, aut notorio

per-

percussore clerici. At inducere ad contrahendum notorium percussorem clerici, vel denuntiatum, est duplex peccatum. Caret tamē culpā contrahens cum excommunicato minori excommunicatione nondum denuntiato. Item quando vterque coniux est excommunicatus toleratus, siue maiori, siue minori excommunicatione, peccat mortaliter praeueniens alterum, vt contrahat secum; praeuentus autem minimē. At quando vterque est denuntiat, aut notorius percussor clerici, inducēs peccat peccatum inductionis, & indignae receptionis sacramenti, & participationis in sacramento cum altero, inductus autem est obnoxius culpae lethali receptionis sacramenti, & participationis in re sacra contra propriam, & alienam censuram. Et contrahens solā minori excommunicatione denuntiatā, peccat inducens peccatum inductionis, & receptionis, & ratione peccati mortalis, v.g. prauae voluntatis, que omnia committit inductus dempna inductione. Neuter tamen peccat ratione participationis. Item quando alter est toleratus, alter verò non, si toleratus inducat, peccat ratione inductionis contra propriam, & alienam censuram, & ratione receptionis, eisdēque peccatis inductus tenetur prae ter inductionem, & participationem contra alienam censuram. Si verò non toleratus inducat, peccat inducens, & indignè recipiens sacramentum peccato mortali, & censurā irretitus, &

participans contra solam propriam censuram, & inductus peccat participans contra alterius censuram non toleratam, & recipiens in peccato mortali. Tandem si uterque sit excommunicatus minori excommunicatione, & alter denuntiatus, alter verò minimè, si denuntiatus inducat, peccat ratione receptionis contra propriam censuram, non tamen ratione inductionis, & receptionis in peccato mortali, *l. 7. disp. 9. à n. 1. vsq. ad 11.*

18 Excommunicatus quacumq; excommunicatione potest sine peccato contrahere sponsalia etiam iurata, sine peccato mortali. Idem dicendum, si recipiat benedictiones nuptiales, *l. 7. disp. 9. nu. 12. & 13.*

19 Excommunicatus nondum denuntiatus licitè ministrat sacramenta, & licitè petuntur ab eo etiam sine necessitate, & nondum parato, *l. 7. disp. 9. nu. 8.*

20 Participans in crimine criminoso cum excommunicato incurrit excommunicationem, quando est proprio nomine denuntiatus, *l. 7. disp. 48. nu. 3.*

Expensa.

1. Consanguineus recedens à promissione data de matrimonio, casu quo licitè potest, non tenetur restituere expensas dispensationis, & quascumque alias. Secus, si iniuste recessit, vel fuit causa resciliendi, *l. 5. dis. 5. à nu. 3. vsque ad 34.*

2. Promittens foeminae consanguinae matrimonio

rimonium (si Papa dispensauerit) tenetur procurare dispensationem vtriusque expensis. *l. 5. disp. 5. nu. 36. & 37.* Tamen grauatius in legato, vel maioratu, vt ducat consanguineam, tenetur suis expensis dispensationem procurare, *ibid. nu. 21.*

5 Coniux conscius adulterij, non tenetur ministrare expensas, lite pendenti diuortij in foro conscientia: In foro tamen externo est cogendus, donec ad condemnationem, *lib. 10. disp. 8. nu. 28.*

F

Fideiussio.

1 Fideiussio vxoris, non seruatis iuris solennitatibus, non valet in conscientia: & si soluat, potest repetere. Idem dicendum de fideiussione mern reuerentiali viri facta. Vnde mulier promittens viro morti vicino, se solutam eius debita, non tenetur soluere, *l. 4. disp. 9. nu. 14. & 15.*

2 Fideiussor potest interuenire pro securitate matrimonij in sponsalibus, & tenetur ad interesse, non vero ad pœnam, & non obligatur ad plus, quam principalis, *l. 1. disp. 38. num. 1.* Item fideiussor non obligatur, nisi principalis saltem naturaliter obligetur, *lib. 6. disp. 38. numer. 21.*

Filius.

1 Attento iure Casareo, filia sine consensu patris nubens non clandestinè indigno, non potest.